

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ**

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ**

МАРІУПОЛЬСЬКА МІСЬКА РАДА

ФОНД РОЗВИТКУ МАРІУПОЛЯ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції**

присвяченої 25-річчю
Донецького державного університету управління

Маріуполь
2017

УДК 316/352

ББК 67.9(4Укр)

Р 36

Р-36 Розвиток державного управління в умовах реформування: проблеми та перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. – Маріуполь : Донецький державний університет управління; Український культурологічний центр, 2017. – 330 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток державного управління в умовах реформування: проблеми та перспективи», яка внесена до плану проведення наукових конференцій та семінарів з проблем вищої освіти і науки в системі МОН України. Мета конференції – синтез наукових досліджень і практики державного управління.

Редакційна колегія:

Марова С. Ф. – д. держ.упр., професор, завідувач кафедри менеджменту природоохоронної діяльності Донецького державного університету управління

Токарева В. І. – д. держ.упр., професор, проректор з науково-педагогічної роботи Донецького державного університету управління

Балусва О. В. – д. е. н., доцент, проректор з наукової роботи Донецького державного університету управління, голова оргкомітету

Чечель А. О. – д. е. н., доцент, заступник голови, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Донецького державного університету управління

Горшик В.Г. – д.держ.упр., професор, директор Інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Шестак В.С. – д.ю.н., професор, завідувач кафедри загально-правових дисциплін Донецького державного університету управління

Тарасенко Д. Л., – к.держ.упр., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Донецького державного університету управління

Калініна І. В. – к.ю.н., завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін Донецького державного університету управління

Никифоренко Н.О. – к.і.н., доцент, завідувач кафедри соціології управління Донецького державного університету управління

Відповідальна за випуск – *Чечель А.О.*,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування
Донецького державного університету управління

© Донецький державний університет управління (м. Маріуполь), 2017

Токарева В.І.,

*д. держ.упр., професор, завідувач кафедри
гуманітарних дисциплін
Донецького державного університету управління (м. Маріуполь)*

Павлюкова О.І.,

*студентка 2 курсу спеціальності «Соціальна робота»
Донецького державного університету управління (м. Маріуполь)*

ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ В УКРАЇНІ: ПОШУК ЕФЕКТИВНИХ ШЛЯХІВ

Складна економічна ситуація, обтяжена збройним конфліктом на сході країни та анексією Криму, призводить до зростання бідності та соціального відчуження серед населення України, особливо серед соціально вразливих груп.

Бідність – це сукупний показник, складові частини якого демонструють негативні тенденції розвитку держави. Саме через ці показники Україна посідає передостанні місця в європейських та світових рейтингах країн. За Індексом людського розвитку ПРООН, у 2016 році Україна опинилася на 84-му місці зі 106 країн, опустившись на 3 сходинки порівняно з 2015 роком [1].

У світовій практиці застосовують різні підходи, концепції та методи дослідження бідності. Так, абсолютна концепція ґрунтується на встановленні мінімального рівня основних потреб людини, тобто фіксує межі бідності, коли людина не здатна задовольняти базові потреби в їжі, одязі, житлі за наявні доходи. Відносна концепція анімує співвідношення показників добробуту індивіда з загальним рівнем матеріального забезпечення, який переважає в країні. Суб'єктивна концепція базується на оцінках самих респондентів, які визначають межу бідності самостійно, стосовно своїх потреб.

На основі методики комплексної оцінки бідності, затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України № 629/1105/1059/408/612 від 08.10.2012 року [2], бідними є 20-25% українських домогосподарств [3]. Це відносний показник бідності в Україні і в останні роки він майже не змінюється. На думку С. По-

лякової – провідного наукового співробітника Інституту демографії та соціальних досліджень ім. В. Птухи, відносний показник бідності не відображає кількість громадян, яким грошей не вистачає навіть на продукти харчування. Він лише демонструє відсоток громадян, які примудряються виживати з доходами нижче середніх стандартів розвиненого суспільства. За даними Інституту, протягом 2016 року абсолютний рівень бідності в Україні зріс удвічі – до 58% (порівняно з 28% українців, які жили за межею бідності у 2015 році) [4].

Щодо суб'єктивних оцінок рівня бідності українцями, то за даними одного з останніх всеукраїнських досліджень, проведених групою «Рейтинг», 27% опитаних вважає, що грошей, які вони заробляють, «скоріше недостатньо» для життя, а 56%, – що «однозначно недостатньо». Тобто показники бідності сягають понад 80%. При цьому більше половини опитаних українців (54%) вважають, що бідним бути не соромно [5].

Отже, можна констатувати істотний розрив між показниками бідності в Україні, отриманими на основі суб'єктивного підходу, та даними офіційної статистики, що належним чином не враховується Стратегією подолання бідності в Україні до 2020 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України № 161-р від 16.03.2016 року [6].

Державний підхід до вимірювання бідності, який нині використовується в Україні не є виправданим, адже він мінімізує реальні масштаби бідності в країні й трансформує проблематику бідності у латентну площину. Для підвищення ефективності соціальної політики щодо подолання бідності в Україні необхідно уточнити критерії бідності, використовуючи поєднання різних підходів. Універсальний класифікатор бідності має враховувати такі показники як «можливість вести здоровий спосіб життя», «якісне медичне забезпечення», «доступність освіти», «побутові умови для життєдіяльності» та «доступ до зайнятості відповідно до професійних навичок». Також офіційному дискурсу слід нарешті перейти від розуміння бідності як неможливості індивіда внаслідок браку ресурсів підтримувати спосіб життя, притаманний представникам певної спільноти у конкретний період, до розуміння бідності як неможливості індивіда забезпечити себе мінімальним набором товарів і послуг, які є інтегральними у питанні життєдіяльності на певній території за певного рівня доходів[7]. Такий стандарт надасть змогу нівелювати цінові дифере-

нціали та цінові діапазони для різних регіонів та територій та включити у цей показник і рівень здібностей індивіда забезпечити себе певним рівнем добробуту, за якого він відчуває себе стабільно та здатний відновлювати свою життєдіяльність.

Поточна Стратегія подолання бідності в Україні, відповідно до принципів діяльності міжнародних організацій й визначення ними цілей в «боротьбі з бідністю», спрямована переважно на підтримку знедолених. Пріоритетними завданнями влади вона визначає підвищення рівня заробітної платні; забезпечення випереджального зростання заробітної платні у порівнянні з зростанням споживчих цін; підвищення платоспроможності населення; наближення основних соціальних стандартів та гарантій до прожиткового мінімуму; визначення механізмів гарантування індексації заробітної плати, пенсій, стипендій, страхових виплат та заощаджень; запровадження страхових принципів соціального захисту робітників; втілення консолідованої системи адресної соціальної допомоги і соціальних послуг; проведення моніторингу ефективності й адресності заходів з соціальної підтримки окремих груп населення. Такий підхід, на нашу думку, є не вельми продуктивним, адже сприяє поширенню серед населення України утриманських настроїв. За даними дослідження групи «Рейтинг», про яке йшлося вище, довше працювати задля додаткового заробітку готові 56% опитаних, 32% – не готові. При цьому малозабезпечені та бідні люди підтримують коротший робочий день більше, порівняно з тими, в кого доходи вищі [5].

Стратегія подолання бідності має бути спрямована на підвищення рівня життя всіх верств населення незалежно від їх матеріального становища, на забезпечення стійкого економічного зростання, на всебічний розвиток і максимально повне використання трудового потенціалу країни, поліпшення ситуації на ринку праці. Ефективний спосіб боротьби з бідністю – це надання громадянам можливості гідно працювати і у такий спосіб підвищувати свій рівень життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Україна потрапила у рейтинг ООН за індексом людського розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://espresso.tv/news/2017/03/22/ukrayina_potrapyla_u_reyting_oon_za_indeksom_lyudskogo_rozvytku.

2. Методика комплексної оцінки бідності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1785-12>
3. Інформаційно-аналітична записка щодо рівня життя населення у січні-червні 2016. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fpon.org.ua%2Fengine%2Fdownload.php%3Fid%3D1590%26viewonline%3D1>
4. Рівень бідності в Україні зріс вдвічі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://espreso.tv/news/2016/10/09/riven_bidnosti_v_ukrayini_zris_vdvichi
5. Особливості ставлення українців до грошей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/1/Downloads/rg_money-022017%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/1/Downloads/rg_money-022017%20(1).pdf)
6. Стратегія подолання бідності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/161-2016-%D1%80>
7. Красун А. Бідність в Україні та шляхи її подолання / А. Красун, Я. Турчин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/16_66.pdf.

УДК 352.071

Хлобистов Є. В.,

д.е.н., професор, завідувач відділу економічних проблем екологічної політики та сталого розвитку ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» (м.Київ) проф., Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna (м.Бельско-Бяла, Польща)

Чечель А. О.,

д.е.н., доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Донецького державного університету управління

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Сучасні умови соціально-економічного відродження та сталого розвитку громад за рахунок власних ресурсів в умовах децентралізації та добровільного об'єднання громад [1] передбачають певні кроки мобілізації її потенціалу, а саме знаходження внутріш-